

Spis treści

Barbara Gierusz, Odpisy aktualizujące wartość aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Maria Hass-Symotiuk, Odpowiedzialność za rachunkowość Zakładu Opieki Zdrowotnej

Monika Marcinkowska, Pomiar rentowności banku skorygowanej o ryzyko

Wojciech A. Nowak, Magdalena Koczuba-Sobieraj, Cele sprawozdawczości finansowej organizacji nie dla zysku: perspektywa amerykańska

Ewa Walińska, Joanna Zakrzewska, Polityka rachunkowości a zarządzanie jednostką - wyniki badań ankietowych

Ewa Walińska, Urszula Wójcikowska, Rafał Wójcikowski, Wartość bilansowa, podatki odroczone a wartość rynkowa przedsiębiorstwa - statystyczna weryfikacja zależności

Dariusz Wędzki, Statystyczna weryfikacja istotności przepływów pieniężnych

Piotr Wojtowicz, Zamortyzowany koszt kredytów. Zarys problematyki wyceny i ewidencji

Adam Żwirbla, Z historii metod deterministycznych analizy ekonomicznej ze współpracy z zagranicą

Jonas Mackevicius, Laimute Kazlauskiene, Reforma litewskiego systemu rachunkowości

Informacja o 27. Kongresie EAA w Pradze

Informacja dla autorów

Barbara Gierusz,
Odpisy aktualizujące wartość aktywów z tytułu odroczonego podatku
dochodowego
Streszczenie

Ujęcie i wycena aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego to jeden z najbardziej kontrowersyjnych i subiektywnych obszarów rachunkowości.

Stosowanie zasady ostrożnej wyceny wymaga obniżenia wykazywanych w bilansie aktywów do wysokości przyszłych korzyści, jakie będą osiągnięte z tytułu ich realizacji. Oszacowanie wysokości tego obniżenia oraz sposób jego ujęcia w księgach będą zależały od zarządu jednostki i dokonanych przez niego ocen.

Artykuł przedstawia możliwe warianty postępowania i wskazuje czynniki, które determinują wysokość wymaganego obniżenia.

Writing down deferred tax assets
Summary

Recognizing deferred tax assets probably is the most complex and subjective area of financial accounting. Companies must reduce deferred tax assets by a valuation allowance.

Application of this provision will be affected by each company's circumstances and by management's evaluation of those circumstances.

This article provides guidance on determining valuation allowances.

Maria Hass-Symotiuk,
Odpowiedzialność za rachunkowość Zakładu Opieki Zdrowotnej
Streszczenie

W artykule przedstawiono obowiązki, uprawnienia i odpowiedzialność kierownika zakładu opieki zdrowotnej za całokształt zagadnień związanych z generowaniem i przekazywaniem informacji finansowo-księgowych dotyczących prowadzonej działalności, które wynikają ze znowelizowanej ustawy o rachunkowości.

Responsibility for a healthcare centre's accounting
Summary

The paper presents a healthcare centre manager's duties, rights and responsibilities for all the activities related to generation and dissemination of financial and accounting business information by the amended Act on Accounting.

Monika Marcinkowska,
Pomiar rentowności banku skorygowanej o ryzyko
Streszczenie

Istotą bankowości jest podejmowanie ryzyka i zarządzanie nim. Powinno być to czynione z rozwagą, w trosce o interesy właścicieli i klientów banku. Efektywność tego procesu decyduje o całkowitej efektywności działalności przedsiębiorstwa bankowego. Celem banku powinno być zwiększanie jego wartości poprzez maksymalizowanie skorygowanego o ryzyko zwrotu dla właścicieli.

W artykule zaprezentowano przykładowe metody pomiaru wyników z uwzględnieniem ponoszonego ryzyka. Wskazano również, iż metodologia RAPM może stać się podstawą modelu zarządzania bankiem.

Measurement of Risk-Adjusted Profitability in Banks
Summary

Risk-taking and risk management are the essence of contemporary banking. It should be done with caution, taking care of the interests of owners and customers. The effectiveness of this process affects the overall effectiveness of a bank. The main goal of the bank should be its value creation - through the maximization of the return to shareholders, adjusted for the risk taken.

The article presents examples of methods of risk-adjusted profitability measurement. The RAP concept is also presented as a basis for the entire bank value management model.

Wojciech A. Nowak, Magdalena Koczuba-Sobieraj,
Cele sprawozdawczości finansowej organizacji nie dla zysku:
perspektywa amerykańska
Streszczenie

W artykule przedstawiono orientacje i uwarunkowania sprawozdawczości finansowej organizacji *nie dla zysku*, głównie sektora prywatnego, posługując się przy tym ujęciem amerykańskim. Jako bazę wykorzystano *Deklarację Nr 4 Koncepcji i Idei Rachunkowości Finansowej: Cele sprawozdawczości finansowej organizacji nie dla zysku*, opublikowanej w USA w 1980 roku przez tamtejszą Radę Standardów Rachunkowości Finansowej (FASB). Zaprezentowano amerykański pogląd na krąg adresatów/użytkowników tej sprawozdawczości oraz na jej cele. Ów krąg i te cele skonfrontowano z celami sprawozdawczości finansowej organizacji dla zysku. Amerykańskie podejście do sprawozdawczości finansowej organizacji nie dla zysku przybrało z czasem charakter tendencji dominującej w skali świata. Stąd wynika znaczenie jego znajomości dla zainteresowanych różnymi aspektami rachunkowości sprawozdawczości tego typu organizacji.

Deklaracje konceptualne FASB, dotyczące celów sprawozdawczości finansowej podmiotów ekonomicznych, utworzyły fundament zintegrowanych ram konceptualnych rachunkowości i sprawozdawczości finansowej, w zamyśle odnoszących się do wszelkich podmiotów ekonomicznych (a w aktualnej praktyce - bezpośrednio do podmiotów sektora prywatnego). I to jest główne źródło znaczenia koncepcji i pojęć zawartych w tychże deklaracjach.

Objectives of financial reporting by nonbusiness organizations: an American approach
Summary

In the paper, the orientations and contingencies of financial reporting by *not for profit* organizations, mainly from private sector, are presented. For this purpose, the American approach has been taken into account. FASB's *Statement of Financial Accounting Concepts No. 4: Objectives of financial reporting by nonbusiness organizations*, issued in December 1980, is used as the basis of presentations. The circle of the addressees/users and the objectives of this kind of financial reporting had been presented. And these has been confronted with the addressees/users and objectives of financial reporting by *for profit* organizations. An American approach toward the financial reporting by *not for profit* organizations has become the dominant global tendency. Therefore the importance of its knowledge for parties interested in the different aspects of accounting and financial reporting by this kind of organizations.

FASB's conceptual statements on the objectives of financial reporting by economic entities has established fundamentals for an integrated conceptual framework of financial accounting and reporting by, generally, all kinds of economic entities (in current practice, such a framework immediately concerns only private sector economic entities). Thus the meaning of the general knowledge of concepts covered by each of these conceptual statements.

Ewa Walińska, Joanna Zakrzewska,
Polityka rachunkowości a zarządzanie jednostką
- wyniki badań ankietowych
Streszczenie

W artykule podjęto próbę odpowiedzi na pytanie: czy polityka rachunkowości w polskiej praktyce jest postrzegana jako narzędzie zarządzania?

W pierwszej części zidentyfikowano obszary polityki rachunkowości oraz podkreślono wpływ prawa podatkowego na jej ostateczny kształt. W drugiej części przedstawiono wynik badań ankietowych prowadzonych w latach 1996-2001, świadczące o wzrastającej akceptacji polityki rachunkowości jako narzędzia zarządzania w polskiej praktyce.

W przyszłości można spodziewać się wzrastającej roli polityki rachunkowości w praktyce ze względu na nowelizację Ustawy o rachunkowości w 2002 r. oraz ze względu na dalszą harmonizację polskiego prawa bilansowego z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości.

Policy of accounting in the decision-making process
- questionnaire research results
Summary

In this article the authors try to answer the question if the accounting policy is treated as one of the factors influencing the management process in polish enterprises.

The first part of article presents the main fields of policy of accounting and explains the impact of tax law on accounting policy in polish entities. In the second part the results of questionnaire research are presented. They were conducted in 1996-2001 among polish enterprises. The results let say that most of them use the policy of accounting to decisions - making process.

It means that the policy of accounting will be more important in the future because of its harmonization with IAS.

Ewa Walińska, Urszula Wójcikowska, Rafał Wójcikowski,
Wartość bilansowa, podatki odroczone a wartość rynkowa
przedsiębiorstwa – statystyczna weryfikacja zależności
Streszczenie

Artykuł jest poświęcony relacji między wartością bilansową i rynkową spółki. Wartość rynkowa przedsiębiorstwa różni się od jego wartości bilansowej. Autorzy analizują wpływ aktywów/rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego od osób prawnych. Stawiają przy tym merytoryczną tezę o ich wpływie na wielkość różnicy między wartością rynkową a bilansową przedsiębiorstwa.

W celu weryfikacji powyższej hipotezy badawczej zastosowano metody statystyczne, zbudowano odpowiednie zespoły hipotez badawczych, a następnie zweryfikowano je za pomocą odpowiednich testów statystycznych dotyczących lat 1996-2000. Uzyskane wyniki potwierdzają, że w spółkach, w których udział aktywów/rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego w wartości rynkowej przedsiębiorstwa stanowi powyżej 4%, odchylenia wartości bilansowej od rynkowej zmniejszają się.

Book value, deferred taxes versus market value of firm - statistical verification of relations

Summary

The paper is connected with relationship between market and book value of company. Market value of firm is different than its book value. Trying it's display these differences the authors make analysis of the deferred tax assets/liabilities role in the deviations between market and book value of firm.

In the paper the statistical methods were constructed to verifications research hypothesis in the 1996-2000. The results confirm the hypothesis that the company in which deferred assets/liabilities contribution in equity are more than 4%, deviation between value are going down.

Dariusz Wędzki,
Statystyczna weryfikacja istotności przepływów pieniężnych
Streszczenie

W artykule omówiono wyniki statystycznej weryfikacji istotności przepływów pieniężnych. Pełnią one fundamentalną rolę w finansach przedsiębiorstw i rachunkowości zarządczej i są także przedmiotem sprawozdania sporządzanego w rachunkowości finansowej. Za pomocą odpowiednich testów statystycznych zbadano korelację między zyskiem netto i EBIT-em a przepływami pieniężnymi netto i przepływami z działalności operacyjnej. Następnie zweryfikowano określoną korelację między uproszczonymi formułami przepływów pieniężnych, takimi jak: „zysk netto + amortyzacja”, EBITDA, przybliżone przepływy operacyjne oraz wolne przepływy pieniężne, a przepływami pieniężnymi netto i przepływami operacyjnymi.

Z przeprowadzonych badań wynika, że rachunek przepływów pieniężnych oraz rachunek zysków i strat są istotne. Najlepszą przybliżoną kalkulacją przepływów operacyjnych jest uproszczona formuła tych przepływów oraz EBITDA, natomiast wolne przepływy pieniężne - dla szacowania przepływów pieniężnych netto.

Statistical verification of cash flow relevance
Summary

In a paper the results of statistical verification of cash flow materiality were presented. Cash flow plays a fundamental role in corporate finance and managerial accounting and is also a matter of cash flow statement made in financial accounting. Reliable statistical tests were used to investigate a Spearman correlation of net profit and EBIT with net cash flow and cash flow from operating activities. Next it was investigated a correlation of such shortened measures of cash flow as net profit + depreciation, EBITDA, simplified cash flow, free cash flow with net cash flow and cash flow from operating activities.

The conclusion is that cash flow statement and profit and loss statement are relevant. The best shortened measures of cash flow from operating activities are simplified cash flow and EBITDA and for net cash flow calculation it is free cash flow.

Piotr Wojtowicz,
Zamortyzowany koszt kredytów. Zarys problematyki wyceny i ewidencji
Streszczenie

Celem artykułu jest prezentacja zarysu rozwiązań dotyczących ewidencji, wyceny i sprawozdawczości udzielonych kredytów w księgach rachunkowych banków, z uwzględnieniem amortyzowanego kosztu i efektywnej stopy procentowej. Proponowane rozwiązania wynikają z przepisów ustawy o rachunkowości oraz rozporządzeń Ministra Finansów z 10 grudnia 2001 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków i w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków. Korzyścią płynącą z nowych przepisów jest ujęcie kredytów zgodnie z ich treścią ekonomiczną, zarówno w księgach banku, jak i kredytobiorcy.

Proponowane rozwiązania budzą jednak liczne wątpliwości interpretacyjne co powoduje, że w praktyce nie muszą być stosowane przed 31 grudnia 2003 r., podczas gdy ustawa o rachunkowości po nowelizacji z 9 listopada 2000 r. była generalnie stosowana do sprawozdań sporządzonych za rok obrotowy 2002.

Some Ideas on Recording and Valuation of Bank Loans at Amortised Cost
Summary

The aim of this paper is to present the proposition of recording, valuation and disclosure of bank loans in terms of amortised cost and effective interest rate. The above propositions are based on the Accounting Act amended on 9th November 2000 and the decrees of Ministry of Finance concerning principles of bank accounting (issued on 10th of December 2001).

The principles of valuation and disclosure of bank loans and receivables originated by the enterprise and not held for trading allow to present values of assets fairly in the financial statements of banks. On the other hand these new regulations cause doubts about their interpretation and feasibility in practice. Valuation of loans at amortised cost is not mandatory until 31st December 2003, while amended Accounting Act came into force on 1st January 2002.

Adam Żwirbla,
Z historii metod deterministycznych analizy ekonomicznej ze
współpracy z zagranicą
Streszczenie

W literaturze dotyczącej rachunkowości zarządczej podkreśla się, iż analiza odchyleń stanowi zasadniczą kwestię, z którą mamy do czynienia w zarządzaniu budżetowym. Istnieje zatem wyraźna potrzeba doskonalenia metod badawczych analizy ekonomicznej, w tym także analizy przyczynowej. Celem niniejszego artykułu jest zapoznanie Czytelnika z etapami rozwoju poglądów na istotę metod analizy przyczynowej. Okazuje się bowiem, że w 50-letniej historii tychże metod sporo wysiłku twórczego poświęcono krytyce tzw. metody kolejnych podstawień i szukaniu metody „idealnie rozwiązującej powyższe problemy”, by w końcu powrócić do metody kolejnych podstawień. Jednakże ten trud nie był daremny, gdyż na owej drodze poszukiwań „idealnej” metody pojawiło się wiele inspirujących kwestii naukowych.

Outlook of deterministic methods of using the economic analyses
Summary

The management accounting - related literature stresses its emphasize on the fact that the variance analysis is essential to cope with the problems, which may arise in business managing. Thus, it is absolutely necessary to improve the methods of conducting research into the said problems and, therefore, it is analysis of causes that should also be improved. The idea of this study is to familiarize the readers with the evolution of applying the methods of causes. It is showed that within a 50-year history of using the methods like that, a great deal of creative efforts have been made to criticize so called sequence substitution methods and, to determine 'an ideal method,' which made it possible to find some ideal solutions to the problems, as above. Eventually, the sequence substitution method is re-used. The above mentioned efforts, however, cannot be regarded as needless actions; as a result thereof, a lot of inspiration to conduct research into the new problems has been given.

**Jonas Mackevicius, Laimute Kazlauskiene,
Reforma litewskiego systemu rachunkowości
Streszczenie**

Artykuł omawia reformę rachunkowości na Litwie, której celem było przekształcenie radzieckiego systemu rachunkowości w system odpowiadający potrzebom gospodarki rynkowej. W układzie chronologicznym są przedstawione najważniejsze wydarzenia w procesie reorganizacji litewskiej rachunkowości w latach 1990-2002, po czym są omówione akty prawne regulujące tę dziedzinę, tzn. ustawa o rachunkowości, ustawa o sprawozdawczości finansowej i ustawa o skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych.

W artykule przedstawiono w zarysie radziecki system kształcenia specjalistów w dziedzinie rachunkowości oraz wysiłki zmierzające do reorganizacji tego systemu, podejmowane związku z budową gospodarki rynkowej po odzyskaniu przez Litwę niepodległości (11 marca 1990).

**The reform of Lithuanian accounting system
Summary**

The article analyses reorganization of Lithuanian accounting from the Soviet into the Western accounting system meeting the requirements of free market economy. The main events and dates in the reorganization of Lithuanian accounting during 1990-2002 are provided. Analysis of the structure of three accounting laws, namely Act on Accounting, Financial Reporting and Consolidated Financial Statements is provided, and national accounting standards of business and budgetary institutions and the order of preparation thereof is introduced.

Next, main deficiencies of the Soviet training system of accounting specialists - strict centralization and ideology - are shortly described. Compulsory lecturing of various pseudodisciplines (social political economy, scientific communism, atheism, etc.) stopped creative initiative and independent thought. Therefore, when the independence of Lithuania (the 11th of March, 1990) was rebuilt and when the market economy relationships started to develop there was a need to take decisive actions to raise the status of the accounting profession and to improve professional qualifications.

The article describes how the training process of accounting specialists in the universities of Lithuania was transformed and how qualification update system of accountants - practitioners was created. The programs of Bachelors and Masters studies in accounting are presented in some detail.

Przekład artykułu z języka angielskiego:
Mgr Elżbieta Marszał
Katedra Rachunkowości,
Uniwersytet Łódzki.